Prenova pravopisa v ciljni ravnini

Izr. prof. dr. Tina Lengar Verovnik

1. Kaj prinašajo zadnje etape

Revizija – preplet več postopkov.

- Horizontalni pregled poglavij:
  - preverjanje povezav in sklicev,
  - vsebinska in normativna doslednost pravil,
  - usklajenost zgledov.

- Primer: vezaj, pomišljaj →

III

Velika in mala začetnica

{50} Zgradbeno so zemljepisna imena

a) enodelna, in sicer enobesedna (Ljubljana, Pohorje, Zelenci, Zemlja) ali večbesedna (Rimski zid (v Ljubljani), Saharski Atlas, Severna Amerika, Spodnja Šiška, Šmarje pri Jelšah), tudi predložna (Na Produ, V Hudih hlevih);

b) dvodelna ali večdelna, in sicer podredna (Ljubljana Bežigrad, Sava Dolinka) in priredna (Bosna in Hercegovina), pisana tudi z vezajem (Ljutomersko-Ormoške gorice 'Ljutomerske in Ormoške gorice');

c) dvojna, v katerih sta združeni dve samostojni lastnoimenski enoti, med katerima pišemo nestični pomišljaj: Šmarje – Sap, Hrastje – Mota.

{51} POSEBNOSTI

1. Dvojna imena sklanjamo v obeh sestavinah: Gorenja Vas – Reteče, mest. ed. v Gorenji Vasi – Retečah; Šmarje – Sap, mest. ed. v Šmarju – Sapu.
2. S pomišljajem v dvojnih imenih pišemo tudi zemljepisno neenaki sestavini, npr. Gozd – Martuljek 'Gozd ob (potoku) Martuljku'; Pri Cerkvi – Struge 'Pri Cerkvi v Strugah'.

[→ O pisanju ločil v zemljepisnih imenih glej poglavji »Pomišljaj« in »Vezaj« (Ločila).

[→ O sklanjanju dvojnih zemljepisnih imen glej poglavje »Besedotvorni oris«.

Tip	SP 2001	Pravopis 8.0
Osebna imena		
zveza osebnega imena in vzdevka	*Karel Destovnik - Kajuh*	*Karel Destovnik – Kajuh*
zveza prvotnega in privzetega priimka	*Zofka Kveder - Jelovšek*	*Marjeta Novak-Kajzer* (*pogosteje Novak Kajzer*)
prevzeta imena	*Rimski-Korsakov*, rod. *Rimskega - Korsakova*	*Jean-Paul*, rod. *Jeana-Paula* *Rimski-Korsakov*, rod. *Rimskega-Korsakova*
Zemljepisna imena		
dvojna zemljepisna imena	*Šmarje - Sap*, rod. *Šmarja - Sapa* *Furlanija - Julijska krajina* rod. *Furlanije - Julijske krajine*	*Šmarje-Sap*, rod. *Šmarja-Sapa* *Furlanija-Julijska krajina*, rod. *Furlanije-Julijske krajine*
prevzeta	*Baden-Baden*, rod. *Baden-Badna* *Karl-Marx-Stadt*, rod. *Karl-Marx-Stadta*	*Baden-Baden*, rod. *Baden-Badna* *Karl-Marx-Stadt*, rod. *Karl-Marx-Stadta*
Tvorjenke		
prebivalsko ime	*Šmarjesapčan* *Garmisch-Partenkirchenčan*	*Šmarje-Sapčan* (tudi *Šmarčan*/*Šmarec*, *Sapljan*) *Garmisch-Partenkirchenčan*
vrstni pridevnik	*šmarjesapski* *garmisch-partenkirchenski* *karlmarxstadtski*	*šmarje-sapski* (tudi *šmarski*, *sapski*) *garmisch-partenkirchenski* *karl-marx-stadtski*
svojilni pridevnik	*Saint-Exupéryjev*	*Saint-Exupéryjev*

- Presoja odzivov iz javne razprave:
  - spletno oddani komentarji (3632),
  - pripombe posameznikov in strokovnih skupin,

  → vnos k posameznim členom.

Člen 35

{35}	Dvodelne tri pike ločijo vrinjeni del povedi od drugega besedila: Žan ... kako se že pišeš? ... prinesi nalogo. ▪ Dobil je ... kako bi rekel ... ukaz. ▪ Bilo je ... no, kako naj rečem ... presenetljivo. ▪ Na sestanke zamujam pa jaz, ker ... hm ... sem neodgovoren! Namesto treh pik za ločevanje vrinjenega dela povedi od drugega besedila uporabljamo tudi dvodelni pomišljaj, vejico ali oklepaj. >>> *Glej poglavja »Pomišljaj«, »Vejica«, »Oklepaj«.*

Komentar 1 Kakšne so razlike med dvodelnimi ločili v smislu stavčne fonetike (in morda pomena)?

Upoštevano ALI neupoštevano ALI delno upoštevano	Za odločanje v UO.
Utemeljitev	SP 2001 ima poglavje Izražanje slušnih pojavov z ločili in znotraj tega Stavčnofonetični ustrezniki ločil. Sicer precej teoretično, a očitno ga nekateri pogrešajo.

Pisna znamenja

47 členov
326 komentarjev

80 % upoštevanih
16 % neupoštevanih
4 % delno upoštevanih

Področje	Kaj prinaša revizija
Črke in glasovi	Novo vsebinsko področje. Razmerje črka – glas, zapis polglasnika, veččrkja, izgovor, razlika med pisavo in črkopisom.
Slovenska pisava in tuje črke	Zelo razširjeno. Pojem slovenica, nastanek slovenskega črkopisa, verzalke in kapitelke, posebne in združene tuje črke, grške črke, natančno abecedno razvrščanje.
Števila in številke	Zelo razširjeno. Razmerje med zapisom s številkami in besedami, večmestna števila, ločevanje tisočic, sklicevanje na standarde SIST ISO in načela zapisovanja števil v besedilu.
Decimalna števila	Zelo razširjeno. Branje, sklanjatveno obnašanje količinskih izrazov, rodilnik ednine, izražanje podenot, razlika med desetino in desetinko.
Datumi, desetletja, letnice	Zelo razširjeno. Govorno uresničevanje datumov, različni zapisi desetletij, branje letnic, posebej zapis šolskih, študijskih in akademskih let.
Ura in čas	Ena največjih razširitev. 12- in 24-urni način, polna in nepolna ura, čas dogajanja, časovni razpon, trajanje, izmerjeni čas ter različni načini branja.
Telefonske številke	Povsem novo. Členjenje stacionarnih in mobilnih številk, mednarodne klicne številke, posebne številke, zapisi na vizitkah.
Druga pisna znamenja	Zelo razširjeno. Odstotki in promili, temperaturne in kotne stopinje, denarne enote, paragraf, opombe, ampersand, znamenja pravnega varstva.
Matematična znamenja	Precej razširjeno. Različne vloge znamenj +, −, =, ×, znamenje ±, posebne rabe v splošnih in strokovnih besedilih, npr. starostne oznake 65+.
Digitalno sporazumevanje	Zelo razširjeno. Afna, označevanje uporabnikov na družbenih omrežjih, lojtra in ključniki, emodžiji, emotikoni ter njihova vključitev v besedilo.
Znamenja v jezikoslovju	Novo samostojno podpoglavje. Tilda, zvezdica, kotniki, različni oklepaji, označevanje pomenov, rekonstruirane oblike, glasovni razvoj in fonetični zapis.
Pisavni slogi in popravljanje besedil	Razširjeno. Raba ležečega sloga, serifne in neserifne pisave, tipografska podoba ločil, elektronsko popravljanje besedil ob tradicionalnih korekturnih znamenjih.

2. Kako se odločamo?

Oznake gospodarskih družb:

s. p.

d. o. o.

d. n. o.

d. d.

k. d.

k. d. d.

+ v. d.

- *espe*, *vede*

Delo, 8. 5. 2026

kov. Upokojencem, popoldanskim espejem, sobodajalcem in tistim, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, bi ukinili plačevanje prispevka za dolgotrajno oskrbo.

Uvedli bi mikroespeje s precej nižjimi prispevki, znižali bi DDV za osnovna živila in energente, posameznik bi po novem lahko prejemal polno pokojnino ob nadaljevanju delovne aktivnosti.

- *s. p.-jev* ??, *d.o.o.-ji* ??

Vsakodnevno se srečujejo z mobingom, s siljenjem v odpiranje **s. p.**-jev, delom na črno in podobno.

- za spremembo naziva in naslova pa naj se:
  - javni zavodi in d.o.o.-ji obrnejo na izpostave Agencije RS za javno-pravne evidence in storitve

V javni razpravi

{25} Pri besednih zvezah načeloma okrajšamo vsako prvino, krajšavni piki pa sledi presledek: t. i. (< tako imenovani/imenovana/imenovano), d. o. o. (< družba z omejeno odgovornostjo), izr. prof. (< izredni profesor / izredna profesorica), op. a. (< opomba avtorja/avtorice), dr. dent. med. (< doktor/doktorica dentalne medicine), Ur. l. (< Uradni list).

{27} POSEBNOSTI

2. Okrajšave kot stalni dodatki ob imenih gospodarskih družb (d. d., d. n. o., d. o. o., s. p.), ki jih z vejico ločimo od imena in jih pišemo s presledki, so v registru podjetij pogosto zapisane stično (Petka, d.o.o.).

Komentar 144 Načeloma – kdaj pa ne? Na primer kadar registracijsko sodišče zamiži na obe očesi in dovoli registracijo *d.o.o.* (brez presledkov)? Zakaj se pa sodišče (!) sme požvižgati na pravilo, ki je zelo logično, nič »dogovorjeno« ali kako drugače »prirejeno«?

Po reviziji

Okrajšave pravnoorganizacijskih oblik

{62} Okrajšave pravnoorganizacijskih oblik poslovnih subjektov so uradno določene okrajšave stalnih besednih zvez. Oblikovane so iz prvih črk okrajšanih polnopomenskih besed.

- d. o. o. – ***d****ružba z* ***o****mejeno* ***o****dgovornostjo*
- s. p. – ***s****amostojni* ***p****odjetnik / **s**amostojna **p**odjetnica*
- d. n. o. – ***d****ružba z* ***n****eomejeno* ***o****dgovornostjo*
- k. d. – ***k****omanditna* ***d****ružba*
- d. d. – ***d****elniška* ***d****ružba*
- k. d. d. – ***k****omanditna* ***d****elniška* ***d****ružba*
- g. i. z. – ***g****ospodarsko* ***i****nteresno* ***z****druženje*

{54} Te okrajšave pišemo za stvarnim imenom poslovnega subjekta oziroma za osebnim imenom in priimkom pri samostojnih podjetnikih. Od imena jih ločimo z vejico in pišemo nestično.

- Cestno podjetje Ptuj, d. d.
- Janez Novak, lektoriranje, s. p.

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1)

27. člen
(firma družbe)

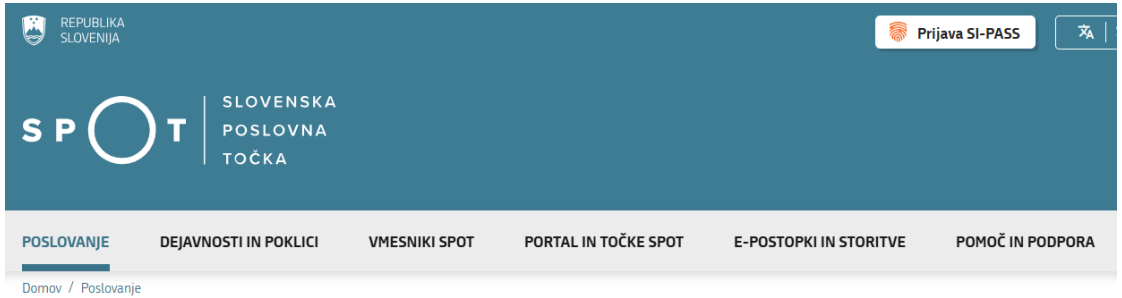
(1) Firma družbe z neomejeno odgovornostjo mora vsebovati priimek vsaj enega družbenika z navedbo, da je družbenikov več, ter oznako d.n.o.

(2) Firma komanditne družbe mora vsebovati priimek vsaj enega komplementarja ter oznako k.d. Priimkov komanditistov ne sme biti v firmi.

(3) Družba z omejeno odgovornostjo mora imeti v firmi dodatno sestavino iz 13. člena tega zakona in oznako d.o.o.

(4) Delniška družba mora imeti v firmi dodatno sestavino iz 13. člena tega zakona in oznako d.d.

(5) Firma komanditne delniške družbe mora imeti v firmi oznako k.d.d.

Pravnoorganizacijske oblike in načini opravljanja dejavnosti

Najpogostejši poslovni obliki sta samostojni podjetnik (s.p.) in družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.), vendar obstajajo tudi druge pravnoorganizacijske oblike in načini opravljanja dejavnosti.

- **Samostojni podjetnik**
- **Družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.)**
- **Družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.)**
- **Komanditna družba (k.d.)**
- **Delniška družba (d.d.)**
- **Komanditna delniška družba (k.d.d.)**

3. Kadar prinaša končna revizija razširitve

Posledica zaznanih **vrzeli:** javna razprava / drugi viri.

Jezikovna svetovalnica

Vprašanje:

Sem v zagati, kako naj pri opernih izvajalcih pišem vloge, ki so jih igrali in niso osebno lastno ime, npr.:

Upodobil je glasnika v Aidi;
debitiral je v vlogah 1. pretorijskega vojaka in osvobojenca v baročni operi Kronanje;
donna Anna, don Giovanni.

Vprašanje:

Matura v letu 2020 predvideva tematski sklop z naslovom V svetu Cankarjeve dramatike. Med vprašanji, s katerimi se dijaki srečujejo, je tudi raba velike/male začetnice pri zvezi *dolina šentflorjanska* in zapis začetnice pri dramskih osebah, ki nimajo imena, temveč zgolj funkcijo (npr. *župan*). Kakšno je stališče Pravopisne komisije in Jezikovne svetovalnice?

glasnik : *Osvobojenec*

4. Kadar prinaša končna revizija zožitve

- Sistematično urejanje pisnih vprašanj, povezanih z današnjimi vrstami besedil in načini objavljanja.
- Zožitve pogoste ob ozki strokovni rabi, posebnih besedilnih položajih ipd.

V javni razpravi

ZAPIS TISOČIC

{13} Pri zapisu tisočic do 9999 meje med tisočicami in stoticami navadno ne zapisujemo (2314), pri višjih številih mejo označujemo s piko (41.000) ali z (nedeljivim) presledkom (41 000). V posebnih položajih in preglednicah, kjer je pričakovana enotnost zapisa, lahko pišemo piko tudi pri številih, nižjih od deset tisoč (5.998, 12.400, 56.200).

Po reviziji

{22} Pri zapisu števil, **večjih od 9999**, zaradi preglednosti številke razvrščamo v skupine po tri. Mejo med milijonicami, tisočicami in stoticami označujemo s piko, npr. 14.500, 41.000, 233.498, 3.579.330.

	V posebnih položajih in preglednicah lahko zaradi poenotenega zapisa in boljše preglednosti piko pišemo tudi pri številih do 9999.

2. Priponsko obrazilo dodajamo podstavi, ki je enaka rodilniški osnovi **nečrkovalne kratice na samoglasnika -*a*** in -*o*. Tako tvorimo redke svojilne pridevnike iz imen ustanov, organizacij.

- PISA, rod. PISE – PISIN (Na podlagi PISINIH raziskav vrednotijo šolsko politiko držav)
- UNESCO, rod. UNESCA – UNESCOV (UNESCOV program)

{39} Priporočljivo je, da take izpeljanke pišemo kot navadne besede, npr. Unescov, Natov; Nasin, Pisin, Sovin.

→ Revizija ne vodi samodejno v večje dopuščanje dvojnic.

5. Zakaj mala različica pravopisa

Strokovnjaki in drugi zahtevnejši uporabniki

- PODROBNA RAZČLENITEV PRAVIL
- IZJEME, POSEBNOSTI, ODSTOPANJA
- VEČ POJASNIL
- UTEMELJITVE (V SPLETNI RAZLIČICI KOT OPOMBE)

Uporabniki z manj pravopisnega (pred)znanja

- POENOSTAVITEV VSEBINE, UBESEDITEV
- KRAJŠA PRAVILA, ZNAČILNI ZGLEDI
- OPOZORILA NA POGOSTE NAPAKE
- BREZ NEKATERIH DELOV (OŽJESTROKOVNA POJASNILA, PREVZEMANJE IZ TUJIH JEZIKOV)

6. Kaj ostaja uredništvu do izida

